

Sygn. akt V CZ 124/12

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w T. i Miejskiego Rzecznika Konsumentów w P.

przeciwko J. K.-K.

o zaniechanie nieuczciwej praktyki rynkowej i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia Powiatowego Rzecznika Konsumentów w T.

na postanowienie o kosztach, zawarte w punkcie 3 wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 24 kwietnia 2012 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny zasądził od powodów Powiatowego Rzecznika Konsumentów i Miejskiego Rzecznika Konsumentów na rzecz pozwanej J. K. – K. kwoty po 465 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. Sąd ten uznał, że orzeczenie o oddaleniu powództwa, w następstwie uwzględnienia apelacji pozwanej, stanowi o przegraniu sprawy przez powodów, a zatem zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) należało ich obciążyć kosztami postępowania apelacyjnego.

Powiatowy Rzecznik Konsumentów w zażaleniu domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia przez nieobciążanie go obowiązkiem ponoszenia jakichkolwiek kosztów procesu, ewentualnie uchylenia tego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że wykonywanie przez niego zadań samorządu powiatowego w zakresie ochrony konsumentów nie może być związane z ponoszeniem kosztów wobec przeciwnika procesowego, ponieważ powinny one obciążać Powiat T. Niezależnie od tego, do jego udziału w postępowaniu sądowym stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze (art. 63⁴ k.p.c.), w tym także art. 106 k.p.c. Ponadto nie zostało rozważone przez Sąd Apelacyjny zastosowanie art. 102 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Zmiana wyroku uwzględniającego powództwo przez sąd drugiej instancji i oddalenie powództwa oznacza, że powód przegrał sprawę i zgodnie z podstawową zasadą przewidzianą w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. jest obowiązany zwrócić przeciwnikowi poniesione przez niego koszty postępowania apelacyjnego. Reguła ta jest uzupełniona zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104¹ i art. 110 k.p.c.). Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że sytuacja zaistniała w sprawie wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej, podyktowanego przewidzianymi w nich względami. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami, uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie

uzasadnionych, wskazujących że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy - charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i życiowa strony. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł istnienia któregokolwiek z tych „wypadków”, nie wskazuje na nie również zażalenie powoda, a zatem bezpodstawne było utrzymywanie, że należało zastosować art. 102 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Nie można za takie uważać występowania Rzecznika w interesie konsumentów, skoro należy to do jego zadań. Brak w motywach zażalenia również argumentacji wskazującej na to, że zasądzenie od powoda, który przegrał sprawę, wygrywającemu przeciwnikowi, kosztów postępowania apelacyjnego pozostawało w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

W rozpoznawanej sprawie powód działał w ramach samodzielnego uprawnienia przyznanego mu art. 12 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), bez konieczności wykazywania, że działa na rzecz określonego konsumenta lub grupy konsumentów. Zgodnie z odesłaniem z art. 63⁴ k.p.c. mają do niego odpowiednie zastosowanie przepisy o prokuratorze, w tym również art. 106 k.p.c., który przewiduje, że udział prokuratora w sprawie nie uzasadnia zasądzenia zwrotu kosztów na rzecz Skarbu Państwa ani od Skarbu Państwa. Uregulowanie to nie ma jednak zastosowania, w razie wytoczenia przez prokuratora powództwa na podstawie art. 7 i 57 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1989 r., II CR 155/89, niepubl.), a zatem w wypadkach realizowania przez prokuratora samodzielnego uprawnienia do inicjowania postępowań sądowych. Odpowiednie zatem stosowanie do rzecznika konsumentów tego przepisu może dotyczyć jedynie jego udziału w sprawie cywilnej związanego z działaniem na rzecz oznaczonej osoby. Samodzielne zaś uprawnienie rzecznika konsumentów do występowania z roszczeniami w ramach uprawnienia z art. 12 ust. 4 wymienionej ustawy nie

zwalnia go od odpowiedzialności z tytułu kosztów postępowania względem strony pozwanej, która wygrała sprawę. W ramach orzekania o tych kosztach sąd stosuje przepisy regulujące zasady zwrotu kosztów procesu, objęte tytułem V działem I k.p.c.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie ochrony praw konsumenta. Stosownie do art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz.331 ze zm.) rzecznik konsumentów wykonuje zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumentów, jest on pracownikiem samorządowym, z którym stosunek pracy nawiązuje starosta lub w miastach na prawach powiatu prezydent miasta (art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r.). Oznacza to, że w zakresie zadań ustawowo powierzonych rzecznikowi konsumentów ma on uprawnienia między innymi do samodzielnego występowania do sądu z roszczeniami (art. 12 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r.), a w ramach powiatu, którego zadania wykonuje, posiada status pracownika samorządowego. Podejmowane przez niego w postępowaniu sądowym czynności procesowe są czynnościami rzecznika, a skutki przez nie wywoływane odnoszą się do przeciwnika procesowego. Dotyczy to również odpowiedzialności związanej z przegraniem sprawy i ponoszeniem kosztów procesu, które zasądzone są od strony, nie zaś od nie będącej stroną jednostki samorządu terytorialnego, której zadania rzecznik realizuje. Innym zagadnieniem jest finansowanie działalności rzecznika przez powiat, które jednak nie może być wyrażone w treści wyroku sądowego. Nie zasługiwał zatem na podzielenie zarzut nieprawidłowego określenia w zaskarżonym postanowieniu podmiotu zobowiązanego do zapłaty kosztów postępowania apelacyjnego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.